

ВИЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ДІТЕЙ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Народження фізичної особи з правової точки зору є юридичним фактом, з яким правові норми пов'язують виникнення різноманітних правовідносин. Факт народження дитини породжує виникнення біологічного та морального зв'язку між нею та її батьком і матір'ю. Юридичне значення факт народження набуває тільки з моменту його державної реєстрації в органах РАЦС. Саме тоді діти визнаються дітьми своїх батьків не тільки біологічно, а й юридично.

Згідно зі ст. 121 СК України права та обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому

державним органом реєстрації актів цивільного стану. Наявність юридичного складу, який утворюється сукупністю двох юридичних фактів: події — народження дитини та дії — реєстрації народження органом реєстрації актів цивільного стану, є підставою виникнення правовідносин між дітьми та їх батьками.

Незважаючи на те, що в СК України відсутня норма, аналогічна ст. 6 КпШС УРСР, про правове регулювання шлюбних і сімейних відносин державою, релігійні обряди, зокрема щодо народження дитини, не мають правового значення. Відповідно, й документи про народження дитини. Що видаються на підставі релігійних обрядів не є доказом походження дитини від певних осіб.

На підставі реєстрації народження дитини орган РАЦС видає свідоцтво про народження, в якому засвідчується походження дитини від вказаних у ньому батьків (одного з батьків).

Реєстрація народження дитини провадиться з одночасним визначенням її походження та присвоєнням прізвища, імені та по батькові. Народження дитини повинно бути зареєстровано не пізніше одного місяця з дня народження дитини. Для реєстрації народження дитини до органів РАЦС подаються певні документи, а саме: довідка медичної установи про народження дитини та документи, що посвідчують особу батьків або одного з них. Крім того, залежно від порядку визначення походження дитини від певного батька також пред'являються свідоцтво про шлюб, або заява батька (спільна заява батьків) про визнання батьківства, або судове рішення про визнання батьківства.

Для встановлення походження дитини від даної матері передбачений реєстраційний порядок. Засвідчення материнства не залежить від того факту, перебувала жінка, яка народила дитину, у шлюбі чи ні. За загальним правилом, документом, що підтверджує походження дитини від певної матері, є медичне свідоцтво про народження. У виняткових випадках у разі народження дитини вдома чи іншому місці без надання медичної допомоги факт народження дитини підтверджується підписами двох свідків, а також медичною довідкою про перебування дитини під доглядом лікувального закладу [1] .

При визначенні походження дитини від певного батька важливе значення має обставина, перебуває чи ні мати дитини у шлюбі.

Відповідно до ст. 122 СК України походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою, визначається на підставі Свідоцтва про шлюб та документа закладу охорони здоров'я про народження дружиною дитини. Закон надає актовому запису про шлюб значення достатнього і беззаперечного

доказу походження дитини від зазначених у ньому батьків. Батьком в цьому випадку записується особа, зазначена у свідоцтві про шлюб як чоловік матері дитини. Тобто закон в цьому разі встановлює презумпцію батьківства, тобто передбачає, що чоловік матері дитини є її батьком. Тому при народженні дитини у зареєстрованому шлюбі не потрібна згода чоловіка матері дитини на те. Щоб його було записано її батьком.

Факт перебування жінки у шлюбі встановлюється, як правило, на момент народження дитини. Однак, якщо на момент народження дитини жінка не перебуває у шлюбі (наприклад, її чоловік помер до народження дитини або шлюб визнаний недійсним) при визначенні батьківства юридичне значення має факт зачаття дитини у шлюбі. При цьому строк із моменту припинення шлюбу або визнання його недійсним до моменту народження дитини не повинен перевищувати десяти місяців. У п.2 ст.48 СК РФ цей строк встановлюється у триста днів. Здається, що треба погодитись з Барановою Л.М., яка вважає, що обчислення строку днями, а не місяцями більшою мірою відповідає медичній практиці та спеціальному законодавству, що регулює питання визначення строків вагітності [2]. Винятком з цього правила встановлений ст. 124 СК України, згідно з якою, якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу або визнання шлюбу недійсним, але після реєстрації повторного шлюбу її матері з іншою особою. Вважається, що батьком дитини є чоловік її матері у повторному шлюбі. Батьківство попереднього чоловіка може бути визначене на підставі його спільної заяви з чоловіком у повторному шлюбі або за рішенням суду.

Відповідно до ч.3 ст.122 СК України у редакції Закону України від 22 грудня 2006 р. «Про внесення змін до Сімейного та Цивільного кодексів України» подружжя, а також жінка та чоловік, шлюб між якими припинено, у разі народження дитини до спливу десяти місяців після припинення їх шлюбу, мають право подати до державного органу реєстрації актів цивільного стану спільну заяву про невизнання чоловіка (колишнього чоловіка) батьком дитини. Така вимога може бути задоволена лише у разі подання іншою особою та матір'ю дитини заяви про визнання батьківства.

Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу внаслідок смерті чоловіка, походження дитини від батька може бути визначене за спільною заявою матері та чоловіка, який вважає себе батьком.

Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою, може відбуватися:

— за спільною заявою матері та батька дитини (ст.126 СК України);

— за заявою чоловіка, який вважає себе батьком дитини (ст.127 СК України);

— у судовому порядку (ст.128 СК України).

Отже, діюче законодавство закріплює два порядки визнання походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою: добровільний і судовий.

Література

1. Інструкція щодо заповнення та видач медичного свідоцтва про народження (форма №103/о), затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 8 серпня 2006 р., №545.
2. Сімейне право України: Підручник. За заг.ред. В.І.Борисової та І.В. Жилінкової. —К.:Хрінком Інтер, 2004. — С.144.